

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-
CHIRURGICA

DE

S T R V M A

QVAM

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

CAROLO AVGVSTO

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM ANGARIAE ET
GVESTPHALIAE LANDGRAFIO THVRINGIAE REL.

CONSENTIENTE GRATIOSO MEDICORVM ORDINE

PRO GRADV DOCTORIS

MEDICINAE ET CHIRVURGIAE

A. D. XXIX. SEPTEMBR. c1010cclxxxv.

PVBLICE DEFENDET

A V C T O R

LVDOVIC. REINHOLD. STEGMANN

DORPATO-LIVONVS

I E N A E,

LITERIS FIEDLERIANIS.

DISCOUNTED BY THE BANK OF AMERICA

S T R V M A

WESTON AND SONS, LONDON

DOMINO CAROLO AVERSTO

THE GREAT DOCK

THE GREAT DOCK

THE GREAT DOCK

THE GREAT DOCK

THE GREAT DOCK

Differentia specifica inter *strumam*, *bronchocelen* et *scrofulas*, a prioribus medicis ignorata aut saltem neglecta, a recentioribus curatius definita, novum et satis firmum nobis offert argumentum, quam vani sint conatus medicorum circa omnem rem medicam, nisi prius dignoscere velint morbos a ceteris, et praesertim ab iis, qui, cum maximam symptomatum affinitatem inter se habeant, incertum et fluctuantem medici animum magis magisque confundunt. Quare certe multum et plus etiam, quam verbis exprimere fas est, celeberrimo WICHMANNO *) debemus, medico Hippocratico, qui fere primus *Diagnosticen*, aut potius *Semioticen* comparatam variorum morborum et horum etiam, de quibus hic sermo est, delineavit, et ita quidem exstruxit, ut non solum signa explicaret morborum inter se similium

et

*) *Ideen zur Diagnostik*. I, B.

et dissimilium, sed etiam viam sterneret, qua de diuersis curandi methodis ex his signis rite intellectis et semel memoriae inculcatis optime decernere possimus. Non igitur effectus huius vel illius medicamenti referre audebo, priusquam symptomata diagnostica malorum affinium inter se, vt vt potero, eruerim.

„Causa proxima morbi scrofulosi, inquit Ill. HVFF-
 „LAND *) Praeceptor optimus, est atonia et debilitas systematis
 „lymphatici tam magna, cum irritabilitate morbosa ita aucta
 „et specifica quidem, vt inde acrimonia specifica lymphae ge-
 „neretur.„ Morbus scrofulosus hereditarius est, saepe
 aliis morbis se associat, complicatus, haud facile a medico
 recognitus, sanitati semper et saepe vitae periculofus. Scro-
 fulae ipsae, sequelae aut comites morbi scrofulosi, sunt
 tumores glandularum in omnibus corporis humani partibus,
 quarum causa ex descripta cacochymia scrofulosa repetenda
 est. Morbus scrofulosus aut vnam tantummodo glandu-
 lam afficit, praeternaturaliter et circumscripte mole sua au-
 get, ac tumidam reddit, aut plures glandulae cohaerentes,
 inaequales, inflatae, gibbosae redduntur, pressioni digito-
 rum resistunt, et accedente negligentia medici aut aegroti,
 per longum tempus ita perdurant aut vero in inflammatio-
 nem et suppurationem abeunt. In casu rariori glandula thy-
 reoidea morbo scrofuloso etiam addici potest.

Bronchocele, vt ex ipsa etymologia apparet, nunquam
 morbus glandularum, sed potius tumor tracheae aut aspe-

.H. Hoffmanni. rae

*) Ueber die Skrofelkrankheit. Jena 1795, S. 57.

rae arteriae est, qui oritur, quando huius membrana interna ita dilatatur, ut per duos annulos cartilagineos penetret, transeat, et in parte anteriori colli tumorem mollem, in dies crescentem formet *). Cutis externa colorem naturalem non amittit, tumor increscit dum spiritus retinetur, initio mobilis et quasi spongiosus, pressioni digiti facile cedit, fere emphysematicus, tactu aërem aut fluidum quodcumque in tela cellulosa continere videtur **). Reuera non ab aliis gignitur rebus, quam a praegressa membranae laryngis internae laxitate, junctim cum actione aëris vehementiore in hanc ipsam membranam. Nam plerumque subito, et verosimillime, a causa mechanica, nifu, tussi, vomitu vehementiore, a partu difficili ortum trahit bronchocele, saepe ad senectutem usque, sine damno aegroti perdurans. Potest quoque *hernia tracheae* nominari, quum insuper denominatio veterum (*hernia gutturis*) hanc eandem morbi speciem significare videatur.

Nunc vero de proprie sic dicta *struma* agendum est. Apud veteres haec eadem denominatio, omnes glandularum tumores, scirrhus amplexa, nobis nullum, quam glandulae thyreoideae tumorem denotat. Ill. WICHMANN ***)) vocem germanicam *Kropf* ad bronchocelen denotandam adhibet, vereor autem, ne ista verborum immutatione res

A 2

ipae

*) GIRARD *Lupilogie ou traité des tumeurs* p. 406-407. C. G. KORTVM
Commentar. de vitio serophuloso. T. I. p. 14.

**) WICHMANN l. c. p. 115.

***)) l. c. p. 112. seq.

ipfae confundantur: quare melius videtur, more maiorum tumorem glandulae thyreoideae tantum, nec ullum alium, hoc germanico vocabulo appellare, praesertim cum hic morbus nullibi potius quam in illa glandula *) apparere et hunc specificum tumorem, vulgo *Kropf* appellatum, procreare videatur.

Antequam autem ad signa, causas et curationem morbi progrediar, glandulae, de qua sermo est, descriptionem paucis verbis explicare liceat **).

Descriptio anatomica glandulae thyreoideae.

Ex maximis corporis humani glandulis est, quae exterior laryngi adhaeret. Anteriora tenet thyreoideae cartilagini atque cricoideae, et denique superiora annulorum asperae arteriae et latera. Ad cricoidem cartilagine exactius, ad vicinas partes laxius, cellulosis fibris adhaeret, etiam ad oesophagum. Inferior margo obiter in lobos diuisus, deorsum conuexus est, ut vertex parabolae ante asperam arteriam sit; sub ima cricoidea cartilagine, ad tertium usque tracheae annulum, et summum sternum respiciat, latera vtrunque ad superiora diuergant. Duo laterales lobi, vtrunque, per muscoli hyothyreoidei faciem anteriorem summam

*) HALLER *de partib. corp. hum. fabrie*, pag. 270.

EIVSDEM *oper. anatom. argum. minor* Tom. III. *acced. epuscul. pathol.* pag. 287.

**) HALLER *l. c.* p. 261, seq.

ad cartilagini scutiformem adscendunt (cornua lateralia) et tota glandula crescentis lunae imaginem quodammodo repraesentat. Media vero ex coniunctione horum maiorum cornuum surgit columna. Sursum saepe gracilescit, alias sursum crassior fit. Exterior color in fetu ex sanguinis copia fere rubet, in adultis hominibus aut ruber est pariter, aut expallescit, in feminis etiam magis. Interior fabrica, et ipsa rubra, aut flava, mollis, ex obscurioribus, quam aliae glandulae, minusque distinctis lobis constat, neque pariter conspicua cellulosa intervalla habet, per quae vasa interiora incedant, et si pariter tota cellulosa densoque involucro tegitur. Adpended tamen glandulae conglomeratae similior est. Antrorsum a musculis sterno-thyreoideis tegitur glandula, quos supra sternohyoidei se expandunt. Sed insuper musculus azygos glandulae thyreoideae proprius, a medio corporis ossis hyoidei ortum ducens, supra cornu medium, seu columnam mediam extenditur. Qui musculi contracti glandulam premunt, sursum trahunt, et quum ossis hyoidei media pars plus quam larynx et aspera arteria antrorsum situata sit, musculus azygos glandulam, ab his corporibus partim sejungere valet. Sanguinem glandulae aduehunt quatuor magnae arteriae, thyreoideae nempe superiores et inferiores, reuehit potissimum vena thyreoidea descendens. Vasa lymphatica a facie et capite in glandulam emergentes, ejusque ex folliculis cellulosis affluentes se praecipitant in majora vasorum flumina, quae venas jugulares concomitant, et in adjacentes hic ybique glandulas lymphaticas abeunt. Nervi, quibus abunde praedita est glandula, a nervis paris octavi, praesertim autem a

recurrentibus adueniunt. Sanguine omni abluto, liquor albus, mucilaginosus, albumini oui similis, in aqua ebulliente non coagulabilis, sub intumescencia glandulae augescens reperitur. An ductus excretorios habeat thyreoidea, nec ne, hucusque nondum satis euictum est *), quamuis observatione et experientia edocti **) communicationem glandulam inter et laryngem tracheamue non prorsus nos denegare posse videamur. Sic, ut vnum saltem allegem, aërem et spiritum vini ex larynge vndique bene clauso glandulam thyreoideam penetrare vidit Foderé ***): ita ut, etiam si omnino veri ductus excretorii statuendi non sint, attamen vasa absorbentia laryngis ex tunica interna originem trahere, atque exinde in cavitates glandulae thyreoideae cellulosas, aut in vasa lymphatica eam permeantia, se praecipitare, veritati absimile haud videatur. Forsan etiam, ut in ventriculo et intestinis fieri videmus, plures ramuli arteriosi, ex arteriis glandulae egressi, in hanc tunicam se effundentes, ad humectandam tracheam liquorem aquosum exhalant.

Descriptio status morbose glandulae thyreoideae.

Status glandulae pathologicus, quando nempe intumescit, et praeter naturam dilatatur, *struma* audit. Non autem vnusquisque in hac regione colli tumor, occurrens

*) MORGAONI *Advers. anat.* T. I. p. 35. 36. T. V. p. 266.

HALLER *de partib. corp. hum. fabric.* T. V. p. 266. 267.

**) *Mém. des Sav. étr. de l'Acad. Royale des Sciences*, T. I. p. 160.

***) *Essai sur le goître et le croûinage*. Turin 1792.

glandulam thyreoideam afficit: haud enim raro aliquod fluidum in telam cellulosa[m] glandulam circumdantem se effundens, ibique stagnans, magnitudinem glandulae valde imminuit, comprimit *). Interdum tumor cysticus in regione tracheae superiore volumen glandulae augere videtur, praesertim si cum glandula illa, vel sana vel morbofa, firmiter cohaereat. Talia exempla memini me audire in praelectionibus chirurgicis Ill. LÖBENI, qui et varias ad hunc morbum spectantes observationes benevole mihi communicavit. Idem vir Ill. retulit mihi, saepius se vidisse *strumam partialem*, cum nempe pars tantummodo glandulae thyreoideae morbo affecta esset.

Porro strumae in *veras* et *spurias* ab auctoribus diuiduntur. *Veræ* dicuntur, quarum causam proximam affluxus humorum ad glandulam auctus morbosus ficit: *spurias* contra, proxime ex lymphâ, sanguine, aëre in tela cellulosa glandulam circumdante oriri affirmant. Hic saltem de prima strumarum specie, nempe de *verâ*, agendum est. Initio haec parua, mollis, fluctuans, colore cutis non immutato, non dolorifica, in dies crescens observatur. Si latius extenditur vsque ad arteriam asperam, immo etiam ad claviculam aut sternum vsque, in cauum pectoris descendit, tracheam pulmonemque comprimit **), respirationem anxiam reddit, impedit, denique aegrotum morte suffocatoria

aut

*) BELLS *Lehrbegr. der Wundarzneykunst*; aus d. Engl. 4ter Theil. Leipz. 1794. S. 347.

**) SCHMUCKERS *vermischte chirurg. Schriften*, Iter Band.

aut apoplectica corripit *): supra sternum extensa saepe humerum occupat, collo mobilitatem demit. In casu pertiniaciori ipsa sanguinis circulatio impeditur: cutis a sanguine in vasis stagnante rubicunda, succo nutritio huc nimis magna copia affluente, et multis demum venis inflatis repleta, ad inflammationem maxime proclivis fit; quae pressione aliqua fortiori, aut contusione, aut vitio diaetetico promota, facile in suppurationem abit, non superficialem solum, sed profundius repentem, abscessus et fistulas procreantem. In casu rariori struma scirrhusa carcinomatosa observata est **), Cultro anatomico dissecta struma quasi ex subrotundis vesiculis, variae magnitudinis, sublaevoque et lento liquore imbutis, ex omni parte coagmentata, apparere solet, quae vesiculae, natiui ipsius glandulae acini, remorantis humoris vi, in eam magnitudinem dilatati esse videntur, id quod in primis ex iis praeparatis variorum speciminum strumae dissectae, quae in museo anatomico Ill. LODERI asseruantur, observare mihi licuit. HALLERVS ***) strumam ingentem examinavit, in cuius medio alba callosa pinguedo fuit, et veluti lapidea substantia. Alia continuit cystidem oui gallinacei mole, proprio inuolucro circumdatam, scirrhus quasi cartilagineo et arenis tophaceis ac flava materia repletam. In alia struma hydatides aliquot, in alia arteriae et venae praeter naturam dilatatae inuentae sunt. Eiusmodi quoque specimina in museo Ill. LODERI me videre memini. Fluidum

1166

in

*) HALLER *Opuscul. pathol.* p. 288.

**) ASTRUC *Traité des tumeurs.* T. II. p. 172. 173.

***) *Opuscul. pathol.*

in tumore contentum plerumque gelatinosum est, plus minus compactum et viscidum, modo materiam pultaceam, modo adiposam, modo aquosam colore ex fusco rubro referens.

Ex anatomica adumbratione satis elucebit, fabricam glandulae thyreoideae adhuc latere, quum partim ob non distincte visos acinos, partim ob deficientes ductus excretorios euincere non possimus, an glandulis conglomeratis adnumeranda sit, nec ne? Mihi quidem maxime naturae consentanea videtur opinio Celeberr. Astruc *), glandulam nempe eam esse lymphaticam, structurae sui generis, et quidem nulli alii vsui inferuire, quam vt receptaculum sit lymphae, a capite et facie hic affluentis ad venam subclaviam sinistram aut ad ductum thoracicum legibus naturae re- vectae. Ita fit, vt quandoque a morbis systematis lymphatici consensualiter, aut potius *sympathice*, saepius autem ob structuram, a ceteris glandulis lymphaticis valde aberrantem, atque ob situm supra laryngem illi proprium, ceteris corporis partibus integris nullaque cacochymia laborantibus, morbo idiopathico afficiatur.

Frequentissime et fere endemice occurrit hic morbus in imis Alpium vallis, et in quibusdam provinciis, vt in Sabaudia, Valleis, in Pedemontio, Carinthia, Stiria, Hercynia, et in diuersis Franciae, Angliae et Russiae regioni-

bus

*) l. c. p. 166.

bus *). In omnibus his provinciis plerumque a causis accessoriis pendet morbus, quandoque autem hereditarius dicitur. Nempe observatum fuisse referunt **), ex vno vel altero parente strumoso natos plerumque sanos evadere, infantes autem ex connubio patris et matris struma laborantium ita constitutos esse, ut tertia demum ab ita dispositis procreata generatio, praesertim si in loco, ubi endemice grassatur morbus, sit conceptio, cum struma congenita in lucem prodeat. Struma a causa accessoria plerumque septimo, octavo, aut nono vitae anno demum oritur, interdum etiam secundo mense a natiuitate visa est oriri.

De causis strumae.

De causis strumae huc usque non convenit inter medicos, ita, ut diuersitatem opinionum cum numero scriptorum pari passu ambulare videamus. Vetus est opinio, quod solum

*) SAUSSURE *Voyage dans les Alpes*. Vol. II.

COXE *Briefe über die Schweiz*. 2ter Th. Zürich 1791.

FODERE *Essai sur le goitre*. Turin 92.

Tyrolensium, Carynthiorum Styriorumque strumae a Iosepho GARDNERI observ. et descr.

LENTIN *Memorab. circa aër. Claustral.* Götting. 1779.

Lupulogie ou Traité des tumeurs par M. GIRARD. 1775.

An account and method of the cure of the bronchocele or derby-neck etc. by Th. PROSSER. London 1770.

PALLAS *Reisen in verschiedene Provinzen des Russischen Reichs*. 1ter Th. St. Petersburg 1771.

**) FODERE l. c.

in potu aquae niualis aut glaciei regelatae *) quaerenda sit hujus mali causa: tribuerunt alii ipsam aquae frigori, alii defectui aëris fixi **). Sunt, qui ex partibus aquae constitutivis, ex selenito aut toptho aut marga, quae corpora in his locis in aqua soluta inveniuntur, omnia declarare cupiunt ***). Alii denique auctores ardorem coeli aëremque humidum in imis vallibus stagnantem accusant.

Quod primam, cujus mentionem feci, attinet opinionem, nempe in aqua niuali regelata sumendam esse strumae causam; dixerunt e contrario alii auctores, non admodum rarum esse, ut in eiusmodi regione struma occurrat, cujus habitatores aqua niuali non utuntur, e. gr. in vrbe Neapoli et in insula Sumatra appellata, quum contra in regionibus, ubi omnis aqua potui inferuiens e receptaculis glaciei ac nivis hauritur, immunes a malo inueniamus incolae. Enimvero, nihil plane aliud, ut mihi quidem videtur, ex hac tali argumentatione concludere fas est, quam, quod jam antea bene novit unusquisque litterarum non prorsus imperitus, nempe, strumam non semper una eademque causa produci, atque ab aliis rebus in Italia, ab aliis in Heluetia nutrir. Porro autem, etiamsi verum sit, in quibusdam locis, ubi frequenter aqua consumitur niualis, nihilominus non multos aut paene nullos inueniri homines struma laborantes,

B 2

quidni

*) SAUSSURE l. c. FODERE l. c.

**) SELLE *Medicin. clin.* 1793. p. 415.

***) PALLAS l. c. p. 38. EYSD, *Nordische Beyträge*, B. II, S. 123.

quidni potius non praedispositos fuisse eos crederemus, quam, quae tam aperta tam euicta sunt, denegare vellemus. Docet enim satis firma experientia, docent magnorum virorum fidae observationes, quam bene multi tumores glandulosi ex mero aquae niualis regelatae abusu repetendi sint. Sic sociis itineris celeberr. FORSTER *) sub potu aquae niualis glandulae colli intumescebant, et postquam ab illo abstinerant, tumores cito euanescere visi sunt. CL. COXE **) pro vnica huius mali causa materiam calcariam habet aut Tophum polymorphum LINNEI, germanice *Tuffstein*, tam subtiliter in aqua solutum, vt a naturali sua pelluciditate nihil quidem amittat: quae particulae solutae, vt illi videtur, ad glandulas colli se quasi adglutinant, strumamque formant. In omnibus enim Europae regionibus, quibus struma sollemnis est, hunc tophum, hanc materiam calcariam, in aqua se reperisse asserit: quin etiam non raro chirurgum aliquem particulas tophaceas e strumis extraxisse contendit, et vnum exemplum prae aliis memoratu dignum allegat, vbi hic idem chirurgus plures ex hac materia consistentes lamellas longitudine dimidii pollicis manu prehensisse solisque remediis externe adhibitis et abstinentia ab hac aqua aegrotos sanasse dicitur. Nunc, quamuis huic obseruatori contradicere nec possim, nec temere velim; omnino tamen fatendum erit, non eandem semper hic statuendam esse rationem, non vnice, non necessarie a causa allata, aut, vt alii volunt, a superflua salis quantitate in aqua soluti pendere hoc malum. Nam accuratiore aquarum et locorum

*) *Reise um die Welt*, iter Bd. Berlin 1784. S. 111, 112.

corum indagatione didicimus, aliquas regiones strumae non expertes minus praeditas esse aquis calce impraegnatis, quam locos excelsiores, in quibus struma prorsus non observatur *).

Aër humidus, calidus, et stagnans in vallibus, tantum pro causa praedisponente censendus est: totum corpus relaxat, potissimum autem partes aëri maxime expositas, quibus etiam glandula thyreoidea adnumeranda est. Nunc, si causa occasionalis accedit, morbus ipse (struma) producitur. Quod autem causa aliqua occasionalis vere requiratur, ex illis locis optime videmus, in quibus struma endemice regnat, quamvis nec ab altis montibus circumdatae, nec a vento defensae sint **).

Ex his nunc recensitis opinionibus apparet, originem hujus mali non vnicam agnoscere causam, sed plures potius concurrere debere causas occasionales et praedisponentes. Pro causa proxima plerumque assumitur stagnatio et accumulatio humorum in cavitatibus cellulosa aut in vasis hujus glandulae. Qui conglomeratam eam credunt, et functionem illi attribuunt secernendi humorem per ductus excretorios in laryngem sese effundentes; hos ductus coarctari, comprimi, et sic obstructionem acinorum produci affirmant. Si autem, ut supra memoravi, thyreoidea glandula lymphaticae structurae et fabricae sui generis est, tunc potius obstructio et accumulatio lymphae pro causa habenda erit. Hoc

B 3 modo

*) FODERE l. c.

**) FALLAS l. c.

modo contenta aut continentia, aut utraque simul morbose affecta esse possunt. Nempe fluidum diuersimode vitatur: aut inertia, ita; vt lymphâ nimis viscida, mucosa, aquosa, oscillationem vasorum lymphaticorum non promoueat, atque in vasis et cavitatibus cellulosis glandulae stagnans, ibi morbose accumuletur: aut irritabilitate aucta, spasmodica vasorum et cellularum constrictione liberum lymphæ fluxum cohibente, aut secretionem fluidi morbose aucta ad intumescientiam prædisponitur glandula. Saepe enim glandulam a fortiori stimulo, vt a frigore, transpiratione partiali suppressa, pressione, concussione, contusione, onere grauiori suscepto, a spasmo irritatam, hac constrictione vasorum aut atonia eosdem producere effectus videmus, quamvis ceterum totum systema lymphaticum perfecta fruatur sanitate.

Accumulatur vero aut corrumpitur lymphâ sub coelo frigido, humido, tempestate saepe commutata, a transpiratione suppressa, a potu frigidiusculo, inprimis aquae particulis tophaceis impraegnatae, aut spirituoso, a victu crudiori, e. gr. vsu farinosorum, carnis aridae, lardi, leguminum, vini praesertim acidiusculi, ab immunditie, et denique a causa morbosa specifica, scrofulosa. Non agunt autem hae causae nisi in dispositos, corpore laxo et debili praeditos, aëri humido calidoque saepe expositos, mollem victum gerentes, tristitia, moerore saepe affectos. Inde fit vt feminas et infantes potius adgrediatur morbus, quam viros, vt ipsis in locis, vbi endemice occurrit, viatoribus et peregrinis illuc venientibus plerumque parcat, quamuis

non semper id fieri in bello septenni tota cohors militum experta est, quae, postquam in Stiria aliquamdiu in custodia fuerat, emissa, struma laborare visa est.

Solus etiam nifus vehementior, concussio, tussis, vomitus, vociferatio, onus graue eleuatum *), inprimis partus difficilis, in dispositis morbum producere valet: nam inter dolores partus clauditur larynx, vt aërem semel inspiratum non emittat, trachea vero extenditur, et aër cum impetu in vasa absorbentia glandulae thyroideae ruit, ejusque cauitates cellulosas expandit, dilatat, tumidasque reddit. Iisdem ex causis saepe et bronchocelen, non sine maximo aegroti damno cum struma confundendam, nasci videmus.

De Prognosi.

Praeter deformitatem, interdum valde molestatam, nullas fere noxas strumam afferre videmus, nisi in casu grauiori, quando nempe ad enormem vsque magnitudinem inflata glandula tracheam comprimit, aut sub sternum se praecipitans pulmonibus infesta redditur. A tumoris circumferentia maiori minoriue maxime pendet aegroti spes, ita, vt interdum facile, quandoque autem non sine magna difficultate illi medeatur. Tamen vero plus vna vice strumam horrendam ope medica et chirurgica rite adhibita sanatam fuisse, apud auctores fide dignos legimus.

De

D e C u r a .

De methodo curandi multae in scriptis medicorum exsiant regulae, inter se non conuenientes et ad normam generaliore[m] prorsus non redigendae. Multa enim referunt auctores de medicamentis certis atque indubitatis, de methodo vero agendi ac de via operandi plane tacent: morbum nominant, non morbi causam, a qua tamen hic et vbique vnice pendet medicamenti virtus et ratio. Hinc quoduis paene remedium empirice adhibitum pro specifico laudatur: cura diaetetica, quae in hoc morbo saepe sola sufficit, plerumque negligitur, et multa fiunt tumultuarie et sine discrimine. Quare ad tria potissimum respiciendum est, si, vt medicum decet rationalem, aegrum curare velimus, nempe ad curam *diaeticam*, *medicam* et *chirurgicam*.

In locis, vbi endemicè grassatur struma, omnium primum constitutio et causae strumam producentes, cuius demum sint generis, attentionem medici requirunt: aërem, aquam, victum incolarum examinet opus est. Saepe struma ex transpiratione partis alicujus suppressa sub restitutione transpirationis euanuit: saepe collum nimis arcto collari circumdatum, strumofum fit. Semper in aëre libero, sicco, nec nimis calido, nec nimis frigido, viuat aegrotus: quare inter vsum aquae purae aut cujuscunque potulenti transpirabilioris deambulat[i]o ire, itinera facere, tumoremque saepe leniter fricare multum iuuat. Non, nisi sub hac diaeta, curam therapeuticam felici euentu suscipere jure speret medicus.

- Medicamenta ipsa sunt, quae
- A) humores viscidos inspissatos resolueret,
  - B) vasis oscillationem pristinam redderet,
  - C) acrimoniam humorum destruere, obuolueret, et
  - D) debile corpus roborare valent.

Indicationibus A. B. C. vnicum saepe sufficere visum est remedium ex classe alcalinorum. Prae aliis autem ab omnibus probatur obseruatoribus *) *spongiae tostae* vsus. Partes ejus constitutivae alkalinae, empyreumaticae, systema lymphaticum intrare, resorptionem ejus augere videntur, forsan etiam acrimoniam lympham inspissantem affinitate chemica attrahunt, e corpore euoluunt. In corpore debili, sensibiliiori periculosum quandoque fieri hujus remedii vsus observatum est ab Ill. HUFELAND **), ita nempe irritando, ut haemoptysin apparere et statum hecticum verendum esse viderit. Quare ut incommodum istud auertat, puluerem spongiae ad 3j cum melle et aromate (ut cinnamomo) mixtum, aut in primis lixiniū spongiae, pulmoni minus infestum, exhibet Praeceptor optimus. Omnibus autem caeteris hanc praefert praeparationem:

Reci-

*) DAN. SENNERT *Pract. med.* lib. II. p. 1 cap. XXV. Colon Allobrog. 1655. DeHAEN *Rat. med.* T. II. p. 155. ASTRUC *Ec.* p. 177. GIRARD. KORTVM T. II p. 128. THILENIVS *Medicinisch-chirurg. Bemerkungen* 1789. LETTSOM in *Mem. of the med. soc. of London.* Vol. III. FODERE l. c. UNZERS *medizinisches Handbuch.* 2ter Theil 1794. p. 464. HUFELAND l. c. p. 256.

**) *Ueber die Skrophelkrankheit.*

Recipe: Spongiae concisae, non vsae, sed tostae, vnciam vnam; ebulliat cum aquae libra vna: digere per duodecim horas et colaturae adde tantillum aquae alicujus aromaticae. Ab hac mixtura exhibe omni trihorio cochleare vnum *). In corporibus admodum laxis aut irritabilioribus extractum quassiae mixturae admixtum aut myrrhae et hyoscyami, aut laudanum liquidum S. saepe optime conducere aegrotis vidit Vir celeberrimus. FODERE electuario ex spongia marina primae calcinationis cum cortice cinnamomi et melle parato, terque de die magnitudine nucis auellanae adhibito, saepe strumam post duodecim dies cuanescere vidit. Durante vero electuarii usu, singulis octo diebus praeterlapsis aluum laxari, et quamlibet electuarii dosim vna vice sumendam non statim deglutiri, sed potius sensim sensimque in ore solui iussit. Quare non absimilis mihi videtur opinio, vasa absorbentia pharyngis et laryngis, cum glandula thyreoidea communicantia, spongiam tostam immediate imbibere. Varia quoque vidit idem auctor, quae periodum lunae decrescentis in cura haud negligendam esse monstrarunt. Spongia cum sulphure calcinata multas strumas spatio duodecim dierum resoluit **). Laneos pannos taceo, saepe junctim cum hoc remedio adhibitos, ut ego; quidem arbitrator, nullo vsui inferuientes. Saepe etiam singulae spongiae

*) Memini quoque me audire in praelectionibus chirurgicis Ill. FODERI, quibus equidem sedulus interfui, simile decoctum spongiae tostae per plurimum annorum seriem ab illo in usum vocatum maximamque in strumae villitate inde observatam esse.

**) GIRARD l. c. p. 435.

giae doſi quouis veſperi cū euphoria admiſtum fuit mercurii dulcis granum vnum, dum prodromi ſaliuationis apparuerint: ſaepe vnguentum mercuriale externe adhibitum ſpongiam adiuuare obſeruatum eſt *). Exhibuit ſpongiam cum cinnabari antimonii et millepedibus, quibus etiam ſub finem morbi adiecit pilulas quasdam mercuriales, Cl. PROSSER **). Sufficiant haec de ſpongia ejusque adiuuantibus: jam enim ex omnibus, quae allegaui exemplis, ſatis ſuperque elucet, quam ſit efficax remedium. Vnam ſaltim obſervationem Ill. HUFELAND ***) adhuc hic proferre liceat. „Saepe, inquit, ſtrumam cum infarctibus aut obſtructionibus ſyſtematis venae portarum tam arcte connexam vidi, vt omnem reſpuere curam videretur, antequam haec reſoluta fuerint: et, quum ſpongiam toſtam, et quae demum contra ſtrumam commendata fuerint remedia fruſtra adhibuiſſem, tandem additioni ſaponis antimonialis gummoſi KAEMPFII, et vſui extractorum reſoluentium ſub copioſa materiae viſcidae excretionem cito ceſſit. malum. „ Non igitur, vt vides ex obſervatione Celeberr. viri, negligenda eſt cauſa ſtrumae, quamvis toties ignorata, et nunquam decet artis peritum confundere empiricam methodum, qua nihil eſt mutabilius, cum rationali, qua et in rebus incertis aliquam tamen certitudinem conjectura aſſequimur.

Inter *terreſtria medicamenta* magnam auctoritatem habent *teſtae ouorum calcinatae*. SIC DAPEYRON de

C 2

CHEYS-

*) LETTSEM in *Mem. of the Med. ſoc. of London*. Vol. III.

**) loc. cit.

***) *Ueber die ſalzſaure Schwererde*.

CHEYSSIOI *) Strumam magnitudine pugni mero testarum, oui calcinatarum usu penitus resoluisse asserit. Testas nempe tam diu igni subjicit, donec colorem naturalem amittant fuscumque accipiant, quo facto in subtilissimum pulverem illas conterit. Ex hoc pulvere fumere debet aegrotus bis de die (matutino et vespertino tempore) scrupulos duos cum pauxillo vini alicujus generosi adstringentis, et aliquot horas antea ab omni abstinere debet alimento, tam solido quam fluido. Quum diuresin valde promouere illi visae sint ouorum testae, semper aegrotum diuretico et laxatiuo praeparat, vt vias vrinarias permeabiles atque ad effectum medicamenti salubrem paratiores reddat. Plerumque spatio triginta dierum sanitas aegri restituitur. De ceteris ex hac classe remediis, vt de lapide spongiae, conchis praeparatis, de osse sepiae, bolo armena, lapide haematitidis, quibus facile superfedendum est, hic taceo.

Aromata, vt piper longum, nigrum, zingiber, cortex cinnamomi etc. a pluribus commendata, ob vim irritantem, stagnationes et obstructions non admodum inueteratas soluere possunt.

In femina quadraginta annorum nata, strumam magnitudine pugni mero extracti cicutae et laxantium usu sanauit DÜNKLERVS **).

Aquae

*) *Journal de Medecine Chirurgie et Pharmac.* par M. Roux. Paris 1770. May.

**) *Verhandelingen uitgegeven door het Genootschap der Wetenschappen te Elflingen*, V. Deel p. 255.

Aquae marinae interne et externe adhibitae salubres in struma effectus tribuit ROESSEL *).

Quum verosimile videatur, strumam ab aqua nivali aut glaciei ob defectum aëris fixi generari posse; aquae aëre fixo impraegnatae virtutem ad strumam destruendam non contemnendam tribuit CL. SELLE **).

Terra ponderosa salita, auctore Ill. HUFELAND ***) dignitatem spongiae tostae in hoc morbo aequat. Quandoque utilis fuit, vbi magnam spongiae tostae quantitatem sine levamine deglutierat aeger, quandoque autem contrarium observatum est.

Vt remedium externe adhibendum, tumoris frictionem et pressionem lenem ac saepe reiterandam commendat GILHARD ***), qui sub hac methodo tumores aliquos sanatos, alios saltem imminutos vidit. Maxime autem vsum externum salis culinaris aut ammoniaci, internum vero diureticorum commendat, ob semel ab illo observatam diabetis spontaneae vim ad strumam destruendam.

De spiritu MINDERERI externe cum emolumento adhibito vide RICHTERS *chirurg. Bibl.* Bd. V. p. 127. vnguentum ex oleo camphorato strumas incipientes quoque resoluit.

Sub vsu mixtionis ex quatuor partibus emplastrî saponacei cum camphorae parte vna tumori applicatae, et frictione diurna cum vnguento saponaceo camphorato instituta, spatio trium dierum evanuit struma.

De

*) *De tab. gland. f. de vsu aquae marinae in morb. gland.*

**) *Ueber die salzsaure Schwererde.*

***) l. c. p. 429. seq.

De puella XII. annos nata fero lactis acido, cum elixirio HOFFMANNI atque extracto cicutae et terra foliata tartari breui tempore sanata legimus *). Externe applicabatur cataplasma ex mica panis cum aqua saturnina, et post tempus aliquod vnguentum ex aquae GOVLARDI 3ij ol. terebinth. 3j axung. leporin. 3iβ petrol. 3j. De femina quoque narratur, quae, caeterum perfecta sanitate gaudens, quum lapidem penderis enormis eleuasset, illico dolores colli percepit, paullo post intumescentiam incipientem subito crescere vidit. Venaesectione facta, et repetitis saepe laxatiuis, sub vsu remediorum externorum supra laudatorum sanata fuit.

Vnguentum de digitali purpurea cum succo recenter expresso paratum felicissimo adhibuit euentu Cel. THILENIUS **). Commendant alii emplastrum ex fermento panis cum spiritu camphorato **): alii, emplastrum ex extracto cicutae cum gummi galbani paratum et frictionem strumae cum oleo cornu cervi: sed vnum, vt opinor, instar omnium est, nam omnia huic scopo inferuire emplastra resoluentia clarum est.

Verum enimvero totus hic medicamentorum tam externorum quam internorum apparatus, quantus quisque sit, quum aliquoties quidem, sed certo non semper, tumorem

inducit.

*) Richtiger Gebrauch des Bley-Extracts in äußerlichen Zufällen, durch vieljährige Erfahrung bestätigt. Halle 1783.

**) Medicin. chir. Bemerkungen. Frankfurt a. M. 1789.

**) WOLSTEIN Ueber die Wundarzney der Thiere. Bd. I. Wien 1784.

induratum et inueteratum resolvere possit, in casu pertinacissimo, quando pessimum se habet aegrotus ob respirationem et deglutitionem impeditam, mortem suffocatoriam imminentem, ubi omnia primum auxilia frustra tentata fuerint, quae nobis suppeditat ars medica, ut ad ultimum refugium, ad chirurgos tandem, recurramus necesse est. Sunt, qui tumorem exstirpare optimum dicant. Sed mihi quidem ob nimiam sanguinis profusionem periculi plena videtur haec operandi methodus, nisi tumorem antrosum ac scirrhosum ab omni majori arteria pendentem repraesentet struma: nempe in hoc unico, raro quidem occurrente, casu operationem institui vellem, quam felici eventui bis factam vidit FODERE, et sequente quidem methodo. Tumor incisione cruciformi nudatur, vasa majora ligantur, quo facto chirurgus ipsam glandulae substantiam per incisionem examinare debet, ut videat, an scirrhosa sit glandula, an potius fluidum viscidum muco similem contineat. Si posterius est, fluidum istud exprimit, telam cellulosa glandulam inter et cutem destruens, operamque dat, ut in cicatricem se contrahat, ne laxitate nimia tumoris regenerationi detur locus. Si autem prius, scirrhum a partibus adjacentibus caute separare et vasa ligare debet chirurgus, caueat autem, nervos recurrentes aut musculos thyreoides laedat. Equidem fateor, tam audacem et ancipitem mihi videri hanc operandi viam, ut curam per suppurationem, aut setaceum, aut incisionem factam *), huic semper anteponi vellem.

Nunc
*) SCHMIDEN'S vermischte chirurg. Schriften, B. II.

Nunc aliquas ab Ill. LODER mihi communicatas observationes in Instituto clinico institutas huic dissertatiunculæ adjungere liceat.

Observatio I.

Puella, nomine Maria TÖPPER, ex vrbe Ienenfi XL annos nata, ceterum sana, cui sine ullo morbo praegresso glandula thyreoidea ante duos annos primum tumere inceperat, ob tumorem in dies crescentem tandem in nosocomio publico auxilium petebat. Glandula ipsa in tres partes diuisa apparebat, quarum vna seorsim et sursum, duae vero ad latus arteriae asperae vt globuli eburnei adhaerebant: facies tumida, somnus fere nullus, respiratio difficilis et clangosa. Causa scrofulosa, vt videbatur, nulla, nec habitus corporis cachecticus aderat. Luna crescente tumorem crescere, decrescente imminui mater obseruasse contendebat. Post usum internum pulueris ex spongiae tostae drachma et testarum ouorum calcinatarum drachma dimidia nonnullisque corticis cinnamomi granulis parati, tumor euauit vsque ad naturalem glandulae magnitudinem. Sumisit tandem hunc integrum puluerem quouis die. Adhibuit quoque per breue tempus emplastrum de spermate ranarum cum mercurio, quod autem, quia cutem irritabat, paullo post remotum est.

Observatio II.

Femina XL. annorum, vertigine et doloribus capitis symptomaticis strumaque laborans, quae duos annos antea

a nisu vehementiore orta, ad tam ingentem magnitudinem increuerat, vt mentum fere totum obtegeret, et respirationem difficilem redderet, post vsum laxantium et spongiae tostae cum conchis praeparatis per sex hebdomades continuatum, a maxima oneris parte liberata est. Tumor ad dimidiam vsque partem imminutus respirationem non amplius impediuit, quo facto etiam dolores capitis cum vertigine cessarunt. Ob curam nondum plane finitam, iussu est, vt aegrota vsum remediõrum continuaret, id quod vero facere noluit, quia contenta iam erat, cum grauioribus symptomatibus liberatam se esse sentiret.

*Observatio III. *)*

Femina quaedam, optima adhuc iuuentute florens, enormi bronchiocele laborans, ad Cel. SHARPE venit, rogans, vt operatione malum funditus rescinderet. Satisfecit vir Cel. desiderio feminae, ita tamen, vt aliquam solummodo tumoris partem cultro remoueret. Quod cum factum esset, febris symptomatica accessit, aegrotam vehementissime corripiens: tumor vero suppurare deinde incepit, ita, vt sensim sensimque consumeretur. Post paucas hebdomades perfecta sanitate fruens medicum reliquit aegrota.

*) Benevole communicauit mihi hanc obseruationem III. LODER, qui illam, cum Londini esset. a. b. Guil. HUNTERO accepit.

Observatio IV.

Dorothea Maria DRETSCHEL, ex pago *Loebstaedt*, LV annos nata, strumosa, ceterum sana, quum anno 1789. febre catarrhali, in hoc pago tunc temporis epidemice grassante, laborasset, medicosque negligens, morbum viribus naturae committeret, materia febris subito ad strumam se praecipitare visa est. Tumor enim antea mobilis, in duas partes totum collum occupantes partitus, nunc durus factus est; inflammatus, ad partem colli sinistram magis extensus, et ita inflatus, vt nec deglutire nec respirare libere posset aegrot. In consilium vocatus b. KÖHLER, Cel. LODERI t. t. ammanuensis, cataplasmata emollientia applicauit. Quum vero tumorem in dies fere crescere mortemque suffocatoriam imminere videret, incisionem fecit, quamvis non distincte percipere posset fluctuationem. Incisione vsque ad duos fere pollices cum dimidio penetrante peracta, sat larga puris quantitas cum leuamine effluxit. Noluit aegrot. concedere, vt integra struma per suppurationem promotam destrueretur: quare suadente Ill. LODERO setaceum adhibitum est, cuius vsu tandem struma deleta et femina ad sanitatem perducta est.
